

SORU: Yıllık kira borcu zekâta engel midir?

FETVA

Zekât, hür ve Müslüman olan şahısların nisap miktarına ulaşan mallarından belirli, oranda vermek suretiyle eda ettikleri mali bir ibadettir.¹ Kişinin zekât hesaplaması yaparken borçlarını düşüp düşmeyeceği hususu ise mezhepler arasında ihtilaflıdır. Hanefî mezhebine göre kişinin zimmetine taalluk eden borç miktarı namî/artıcı olan mevcut mal varlığından çıkarıldığında geriye kalan kısım nisap miktarına ulaşırsa, zekatının verilmesi gerekir.² Şafîi mezhebinde ise borç zekâta taalluk eden maldan çıkarılmaz.³

Zekatla mükellef olan bir Müslümanın yıllık kira borcunun zekât taalluk eden maldan düşüp düşmemesi hususu mülk sahibinin kirayı hak edişiyle yakından alakalıdır. Hanefî mezhebine göre mülk sahibinin kira ücretini hak etmesi ise;⁴

1. Peşin ödemenin şartı koşulması,
2. Peşin ödeme şart koşulmaksızın akit anında ödeme yapılması,
3. Kiracının kiralanan maldan istifade etmesi gibi üç durumdan biriyle gerçekleşir.

Bu durumda Hanefî mezhebine göre kişi bir yıllık kira ücretini peşin olarak ödeme şartıyla kira sözleşmesi yapsa ya da ücreti peşin olarak ödese vereceği kirayı zekât taalluk eden mal varlığından düşer. Ancak kira sözleşmesi bir yıllık yapıp ödeme yöntemi de aylık olarak planlanırsa kişinin nisabından sadece içinde bulunduğu ayın borcu çıkarılır.

Şafîi mezhebinde ise müeccel (ileri tarihli) ödeme şeklinde anlaşma yapılmadığı takdirde kira akdinin yapıldığı anda kiracı borçlu sayılır.⁵ Ancak borçların nisap miktarını etkilememesi sebebiyle her iki durumda da borç miktarı nisaptan düşülmeden zekât hesaplanır.

¹ Muhammed Emîn b. Ömer b. Abdilazîz el-Hüseynî ed-Dımaşkî İbn Âbidîn, *Reddü'l-muhtâr 'ale'd-dürri'l-muhtâr* (Lahor: Mektebetü Raşîdiye, ts.), 5/414.

² Borcun zekâttan düşürülebilmesi için kişiye zekat vacip olmadan borcun varlığı şarttır. Bkz. İbn Âbidîn, *Reddü'l-muhtâr 'ale'd-dürri'l-muhtâr*, 5/426.

³ Bkz. Şemsüddîn Muhammed b. Ahmed el-Hatîb eş-Şirbînî, *Muğni'l-muhtâc ilâ ma'rifeti me'ânî elfâzi'l-Minhâc* (Dimeşk: Daru'l- Fecr, 1444), 2/339.

⁴ İbn Âbidîn, *Reddü'l-muhtâr 'ale'd-dürri'l-muhtâr*, 19/34.

⁵ Ebü'l-Abbâs Şihâbüddîn Ahmed b. Muhammed b. Muhammed İbn Hacer el-Heytemî, *Tuhfetü'l-Muhtâc bi Şerhi'l-Minhâc* (Beyrut: Dâru'd-Diyâ, 2020), 6/330.